

Handläggare
Felicia Palmgren
08-508 87 595**Till**
Trafiknämnden
2022-03-17

Ändring av lokala ordningsföreskrifter för torghandeln i Stockholms kommun

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner för egen del trafikkontorets förslag till ändringar i de lokala ordningsföreskrifterna för torghandeln i Stockholms kommun.
2. Trafiknämnden hemställer till kommunfullmäktige att fastslå trafikkontorets förslag till ändringar i de lokala ordningsföreskrifterna för torghandeln i Stockholms kommun.
3. Trafiknämnden justerar beslutet omedelbart

Gunilla Glantz
FörvaltningschefUlrika Falk
AvdelningschefCecilia Wallenius
Enhetschef**Trafikkontoret**
TillståndFleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Växel 08-508 27 200
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Sammanfattning

Trafikkontoret har enligt uppdrag i budget 2021 tagit fram ett förslag till ändringar av lokala ordningsföreskrifter för torghandeln i Stockholms kommun.

Förslaget innebär möjlighet till tillfällig torghandel, ändringar i salutorgsytor, förlängd upplåtelseid och ändringar i förturssystemet

för torghandelsupplåtelser samt vissa mindre förändringar i föreskrifterna.

På trafiknämndens sammanträde den 17 februari 2022 presenterade kontoret ett förslag till ändringar av lokala ordningsföreskrifter för torghandel i Stockholms kommun. Nämnden fattade då beslut om att återremittera ärendet till kontoret för att göra ett antal justeringar, bl.a. gällande fler platser med möjlighet till tillfälliga torghandelsplatser. Föreliggande ärende utgår från det ärende som presenterades vid februarinämnden, men med ett antal tillägg i enlighet med nämndens beslut.

Bakgrund

I Stockholm finns idag ett 50-tal salutorg spridda över hela staden. Knappt 20 av dessa är belägna i innerstaden. Antalet torghandelsplatser varierar på de olika torgen. Sammanlagt finns drygt 150 torghandelsplatser i Stockholm.

På salutorgen har man som torghandlare möjlighet att bland annat sälja färsk frukt, grönsaker och blommor. Det är inte tillåtet att sälja mat och dryck som tillagas på plats. Den som vill bedriva torghandel i Stockholm ansöker till trafikkontoret. För att främja ett varierat utbud upplåter kontoret i första hand en torghandelsplats per sökande. Om det saknas intressenter kan befintlig tillståndshavare erhålla ytterligare plats på samma torg.

Staden ställer vissa krav på torghandeln. T.ex. vilka öppettider som ska gälla, storleken på torghandelsytan, när varor ska levereras och borttransporteras och när städning ska vara utförd. Torghandlaren ska även inneha F-skattsedel. Den som har ett torghandelstillstånd i Stockholm får inte överlåta det till någon annan eller upplåta platsen i andra hand.

Den 1 januari 2020 flyttades ansvaret för torghandelsverksamheten från fastighetsnämnden till trafiknämnden. I och med det samlades alla frågor om drift och utveckling av stadens torg inom trafikkontoret. Detta innebär att ett helhetsgrepp kan tas om de offentliga rummen utifrån varje torgs unika förutsättningar och med fokus på samverkan och trygghet.

Trafikkontoret har i uppdrag att arbeta för att torghandelsplatserna upplevs som trivsamma, städade och trygga

vistelsemiljöer. I uppdraget ingår även att förstärka tillsynen så att regelverket följs och främja närproducerade varor genom att ge lokala producenter möjlighet till torghandel.

I budget 2021 fick trafikkontoret även i uppdrag att uppdatera de lokala ordningsföreskrifterna för torghandeln i Stockholms kommun.

På trafiknämndens sammanträde den 17 februari 2022 presenterade kontoret ett förslag till ändringar av lokala ordningsföreskrifter för torghandel i Stockholms kommun. Nämnden fattade då beslut om att återremittera ärendet till kontoret för att göra ett antal justeringar:

- Möjlighet för tillfällig torghandel bör om möjligt även införas på Blasieholms torg på Norrmalm, Bromstens torg i Spånga, Narvavägsallén på Östermalm, Storängstorget på Östermalm, Tallkrogen/Gubbängen i Farsta, vid parkleken Vårgården i Vårberg, samt Valhallavägsallén på Östermalm.
- Det bör finnas ytor för tillfällig torghandel även på vissa av de permanenta torghandelsplatserna. Nämnden föreslog att det införs tillfälliga torghandelsytor på Hötorget, Hornstull, Liljeholmstorget, Mariatorget, Medborgarplatsen och Östermalmstorg. För Hötorget föreslogs minst fyra ytor för tillfällig torghandel.
- Det finns sedan 10-15 år ett generellt förbud mot att tillreda mat på torgen. Nämnden vill att det ska ges en möjlighet till att tillreda mat på samtliga tillfälliga torghandelsplatser.

Föreliggande ärende utgår från det ärende som presenterades vid februarinämnden, men med ett antal tillägg i enlighet med nämndens beslut.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom trafikkontoret och miljöförvaltningen.

Kommunens rätt att reglera torghandel

Rätten för en kommun att upplåta en yta för torghandel följer av reglerna i 2 kap. 1 § kommunallagen, KL, om den kommunala kompetensen.

Har kommunen upplåtit en yta till allmän försäljningsplats (salutorg) får kommunen även besluta om sådana föreskrifter för platsen som behövs för att upprätthålla ordning och säkerhet. För att undvika snedvridning av konkurrensen får inte föreskrifterna utformas så att varuutbudet regleras utöver vad som är påkallat från ordnings- eller säkerhetssynpunkt.

Kommunfullmäktige beslutar vilka ytor som ska upplåtas till salutorg. En förteckning över salutorgen i Stockholm finns i lokala ordningsföreskrifter för torghandeln i Stockholms kommun.

Inom respektive salutorgsyta finns en eller flera torghandelsplatser, dessa upplåts av trafikkontoret. Staden har med stöd av bestämmelserna i avgiftslagen rätt att ta ut avgift för upplåtelse av plats på salutorg. Taxan för upplåtelse av torghandelsplats beslutas av kommunfullmäktige och indexuppräknas vid varje årsskifte.

Förändringar i ordningsföreskrifter för torghandel i Stockholms kommun

I bilaga 2 till detta tjänsteutlåtande framgår förslag på ändrade ordningsföreskrifter.

Tillfälliga torghandelsplatser

Enligt de nu gällande ordningsföreskrifterna för torghandel i Stockholms kommun upplåts torghandelsplatser kalenderårsvis. Enligt kontorets bedömning främjar det inte den mindre lokala producenten som endast har möjlighet att sälja tillfälligtvis och inte kontinuerligt från en fast torghandelsplats.

För att underlätta och möta behovet för lokala och småskaliga producenter föreslår kontoret därför att tillfälliga torghandelsplatser införs i Stockholm. I enlighet med trafiknämndens beslut i februari 2022 har listan på dessa platser utökats med följande:
Blasieholmstorg på Norrmalm, Bromstens torg i Spånga, Narvavägsallén på Östermalm, Tallkrogen i Farsta, Vårbergsparken intill parkleken Vårgården i Vårberg och Valhallavägsallén på Östermalm.

Tillfälliga torghandelsplatser införs även på de permanenta salutorgsyterna Medborgarplatsen, Mariatorget, Liljeholmstorget och på Hötorget som får fem nya platser.

Kontoret har sedan tidigare föreslagit tillfällig torghandel på Gubbängstorget i Farsta samt vid Storängstorget på Östermalm vilket möter Trafiknämndens beslut.

Trafiknämndens förslag om en tillfällig torghandelsplats i Hornstull är enligt kontorets bedömning inte möjlig då det redan är trångt på platsen i kombination med stora flöden, då platsen är en omstigningsplats för kollektivtrafiken. Kontoret föreslår istället en plats i närheten på Kristinehovsgatan.

Kontoret avser fortsätta utvecklingen av fler tillfälliga torghandelsplatser med målet att samtliga lämpliga torg ska ha tillfälliga torghandelsplatser. Vidare planeras i samband med att Östermalmstorg iordningsställs, en plats för tillfällig torghandel intill den permanenta torghandeln.

Då småskalig produktion är mer säsongsbetonad saknas det stöd för att det skulle finnas behov av försäljning på torghandelsplats över ett helt kalenderår. De tillfälliga torghandelsplatserna kommer därför att kunna sökas med kortare upplåtelsestid. Detta kommer öka möjligheten för boende och besökare i Stockholm att lättare kunna handla lokalproducerade varor.

I enlighet med trafiknämndens beslut i februari 2022 tillåts viss försäljning av mat på tillfälliga torghandelsplatser. Tillagning av mat från grunden tillåts dock inte. Detta eftersom de krav som ställs i t.ex. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien, inte kan tillhandahållas på stadens torghandelsplatser i dagsläget. Det gäller bl.a. tillgång till rinnande vatten, redskaps- och beredningsytor, avfallshantering och kylanläggning.

För att de tillfälliga torghandelsplatserna inte ska kunna bokas upp av en och samma tillståndshavare under hela året kommer bokningssystemet begränsa hur många aktiva bokningar en tillståndshavare kan ha samtidigt samt hur långa dessa får vara.

De föreslagna tillfälliga torghandelsytorna framgår av bilaga 4 till detta tjänsteutlåtande.

Nya och justerade fasta torghandelsytor

Efter förslag från närboende och intresse från torghandlare föreslås Maltesholmstorget i Hässelby strand som ny torghandelsyta.

På torg där salutorgsytan har varit mycket större än vad som faktiskt ianspråkats av torghandelsverksamhet har ytorna minskats för att göra det möjligt att använda platsen till annat än torghandel.

Vintertullstorget, Husby Södra och Högdalsplan utgår som fasta torghandelsplatser och ersätts av tillfälliga torghandelsplatser.

- På Vintertullstorget har ett försök med torghandel gjorts under 2021. Försöket indikerade att platsen inte är attraktiv för fast torghandel, då den torghandlare som ansökte om platsen kort därefter valde att säga upp sitt tillstånd.
- Husby Södra har under en längre tid stått tom. Kontoret anser därför att denna plats är mer lämpade för torghandel av tillfällig karaktär.
- Högdalsplan har under en längre tid stått tom. Kontoret anser därför att denna plats är mer lämpad för torghandel av tillfällig karaktär.

Utökade upplåtelsestider för fast torghandel

Som tidigare nämnts upplåts de fasta torghandelsplatserna kalenderårsvis. För den som ska bedriva näringsverksamhet är ett års framförhållning en mycket kort tid, både för att kunna motivera nödvändiga investeringar, bland annat i fordon, samt för att kunna få eventuella banklån. Kontoret föreslår därför att upplåtelsestiderna för torghandeln förlängs från 1 år till maximalt 3 år. Detta är en åtgärd som görs för att ge bättre förutsättningar för de företagare som bedriver torghandelsverksamhet i staden. Redan idag förlängs de flesta upplåtelser så för stadens del innebär denna förändring ingen större inskränkning men ger handlarna betydligt bättre långsiktighet och därmed bättre förutsättningar för sin näringsverksamhet.

Enligt en mastersuppsats från Stockholms Universitet, *"Den fula ankungen en undersökning om torghandelns vara i Stockholm 1990-2014"* av Bonnie Bernström, hade närmare 85% av Stockholms torghandlare utländsk bakgrund 2014, vilket är en markant ökning sedan 1990-talet. I samma undersökning framhålls att torghandeln skapar jobb även för de som inte haft fullgoda kunskaper i svenska. Efter att företagaren etablerat verksamhet har de kunnat anställa fler med kort tid i Sverige. Genom att förlänga upplåtelsestiderna till tre år får dessa företag bättre framförhållning och bättre förutsättningar att utveckla sin verksamhet och kan även anställa fler personer. Längre

upplåtelsestider innebär även att kontoret kan lägga mindre fokus på att förnya upplåtelser och mer på tillsyn och uppföljning.

Förändringar i förturen

I samband med att kontoret föreslår en förlängning av upplåtelsestiderna för torghandeln föreslår kontoret också att rätten till förtur tas bort. Dagens förturssystem hjälper inte den seriöse torghandlaren att planera sin verksamhet eftersom förturen inte har någon juridisk betydelse och det enda kontraktslikande förhållande som finns mellan torghandlaren och staden är den givna upplåtelsen. Att ta bort rätten till förtur ger däremot kontoret enklare möjligheter att säga upp de torghandlare som bryter mot stadens villkor för verksamheten.

Övriga förändringar

En ny § 6 har tillkommit för att förtydliga att staden och dess ledningsdragande bolag har rätt att komma åt marken i de fall arbeten behöver utföras på torgen. I övrigt har vissa språkliga förändringar gjorts i föreskrifterna samt att ansvarig nämnd har ändrats från fastighetsnämnden till trafikinämnden.

Analys och konsekvenser

Syftet med de föreslagna förändringarna är dels att underlätta och ge bättre framförhållning för småföretagare inom torghandel att bedriva verksamhet på stadens mark, dels underlätta för tillfälliga handlare att sälja närproducerade varor samt dels förbättra utbudet av närproducerade produkter för boende och besökare i Stockholm.

Framförallt möjligheten till kortare torghandelsupplåtelser gör det lättare för småskaliga och lokala producenter att få tillstånd för att använda stadens mark till försäljning medan förlängd upplåtelsestid för torghandelsplats ger torghandlare en ökad trygghet och bättre förutsättningar att driva företag.

Trafikkontorets synpunkter

I budget 2022 är företagande och företagens villkor ett av de mest prioriterade områdena. Torghandlarna i Stockholm är småföretagare där varje företag sysselsätter ett fåtal personer, men tillsammans rör det sig om flera hundra personer som varje dag skapar sin egen försörjning genom att sälja frukt, grönsaker, blommor och andra varor på stadens torg. Det egna företaget ger bättre förutsättningar till en stabil försörjning än många andra ingångsjobb och ger den som har förmåga och ambition goda möjligheter att expandera och

utveckla verksamheten. Trafikkontorets förslag till förlängda upplåtelsestider är därför helt i linje med fullmäktiges beslut och ambition om att gynna företagande och särskilt småföretagande.

Med den föreslagna ändringen av ordningsföreskrifterna så att staden eller ledningsdragande bolag kan komma åt platsen vid behov, säkerställs att gatuarbeten inte sinkas. En förlängd upplåtelsetid gör det inte heller svårare att säga upp de handlare som inte sköter sig. Det tillsammans med att ta bort rätten till förtur ger kontoret bättre förutsättningar att uppnå stadens mål med trivsamma, städade och trygga torg. Den osäkerhet det kan skapa hos torghandlarna kompenseras av förlängda upplåtelsestider. Kontorets avsikt är att förlänga upplåtelsestiderna för de torghandlare som håller sig till stadens villkor och som bidrar till en positiv upplevelse av torghandelsverksamheten.

De tillfälliga torghandelsplatserna kommer ge lokala producenter, vars huvudsakliga verksamhet är produktion och inte torghandel, möjlighet att enstaka dagar eller enstaka tillfällen kunna saluföra sina varor. Det kommer bli ett billigare och enklare alternativ för dessa tillfälliga handlare och man skulle kunna se det som torghandelns motsvarighet till tillfälliga pop up butiker. Förhoppningen är att detta kommer leda till ett större utbud av lokalt producerade varor i Stockholm.

Trafikkontoret ser trafiknämndens justeringar enligt beslut, om att införa viss servering av mat på de tillfälliga torghandelsplatserna, som en möjlighet att kunna utveckla vidare om förfarandet faller väl ut.

Vidare ser kontoret positivt på tillägget i trafiknämndens beslut om att införa ytterligare fler tillfälliga torghandelsplatser. Fler tillfälliga torghandelsplatser kan möjliggöra och bidra till ett bra inslag i stadsbilden samt utveckla dagens torghandel.

Med detta föreslår trafikkontoret att trafiknämnden godkänner trafikkontorets förslag till ändringar i de lokala ordningsföreskrifterna för torghandeln i Stockholms kommun samt att trafiknämnden hemställer till kommunfullmäktige att fastslå trafikkontorets förslag till ändringar i de lokala ordningsföreskrifterna för torghandeln i Stockholms kommun.

Slut

Bilagor

1. Lokala ordningsföreskrifter för torghandel i Stockholms kommun
2. Lokala ordningsföreskrifter för torghandel i Stockholms kommun med ändringar markerade
3. Skisser fast torghandel
4. Skisser tillfällig torghandel